

JAZYKOVÁ POLITIKA ALIANCIE ULYSSEUS

Co-funded by
the European Union

Pracovný balík: WP3 Rozvoj ľudského kapitálu

Vedúci partner: Univerzita aplikovaných vied Haaga-Helia

D3.2 Jazyková politika aliancie Ulysseus

Členovia pracovnej skupiny:

Vedúca úlohy:

Univerzita aplikovaných vied Haaga-Helia: Maarit Ohinen-Salvén

Členovia pracovnej skupiny:

Univerzita aplikovaných vied Haaga-Helia: Mirjam Gamrasni

Univerzita v Seville: Blanca Garrido, José Javier Martos Ramos

Univerzita v Janove: Laura Santini

Univerzita Côte D'Azur: Pauline Achard, Virginie Oddo

Technická univerzita v Košiciach: Andrea Fedorová (slovenský preklad)

MCI | The Entrepreneurial School®: Brigitte Huter

Univerzita v Münsteri: Katharina Grenningloh, Chloé Neyret

Univerzita Čierna Hora: Sabina Osmanovic

Termín odovzdania: 24. mesiac projektu (M24)

Dátum predloženia: 8.10.2025

Typ výstupu: Dokument, správa

Úroveň šírenia: Verejná

Zdroje obrázkov:

UAV Haaga-Helia a Adobe Stock

stock.adobe.com

1. ČASŤ	
Úvod	5
2. ČASŤ	
Úradné jazyky partnerských krajín	7
3. ČASŤ	
Ciele jazykovej politiky aliancie Ulysseus	12
4. ČASŤ	
Kontextové a filozofické súvislosti	15
5. ČASŤ	
Praktické odporúčania a implementácia	22
6. ČASŤ	
Odporúčané opatrenia a merateľné ukazovatele	28
7. ČASŤ	
Multilingválna a multikultúrna budúcnosť	30
Literatúra	32
Glosár	34

Jazyková kultúra umožňuje prejavíť sa

V rámci komunity Ulysseus sú rešpektované a podporované všetky jazyky, akékoľvek jazykové varianty a všetky jazykové zručnosti, bez ohľadu na úroveň znalosti podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky – *SERR* (Rada Európy, 2001).

Jazyková kultúra (lingua-culture) je koncept, ktorého cieľom je zdôrazniť symbiózu medzi jazykom, sociálnym kontextom a kultúrou. Jazyk, verbálny aj neverbálny, nie je len prostriedkom komunikácie, ale symbolickým úložiskom sociokultúrnych vedomostí, presvedčení a hodnôt (Holme, 2010, s. 360). Neverbálny jazyk tiež prispieva ku komunikácii a je aj sociokultúrnym prvkom komunikácie (Wilson a Sperber, 2012, s. 99).

1. ČASŤ Úvod

V súčasnom období rastúcej nestability a sociálnych zmien nadobúdajú rozmanité jazykové, interkultúrne a digitálne zručnosti čoraz významnejšie postavenie v systéme celkovej bezpečnosti spoločnosti. Jazykové a interkultúrne zručnosti sú neoddeliteľnou súčasťou informačnej a komunikačnej bezpečnosti, pretože umožňujú predchádzať nedorozumeniam a správne interpretovať informácie v nadnárodnom kontexte, čím podporujú bezpečné a spoľahlivé fungovanie spoločnosti v období kríz a konfliktov, a to nielen na vnútroštátnej, ale aj medzinárodnej úrovni.

Univerzita Ulysseus je rôznorodá a geograficky vyvážená aliancia európskych univerzít, ktorá existuje od roku 2020 a združuje univerzity zo severnej, západnej, strednej, východnej a južnej Európy. Ulysseus spája partnerov z Fínska, Francúzska, Rakúska, Nemecka, Slovenska, Čiernej Hory, Španielska a Talianska, teda všetkých päť európskych regiónov.

Iniciatíva európskych univerzít kladie dôraz na medzikultúrnu, multilingválnu (mnohojazyčnú) a plurilingválnu (viacjazyčnú) spoluprácu ako základný pilier akademickej spolupráce bez ohľadu na hranice. Je to v súlade so záväzkom Európskeho vzdelávacieho priestoru vytvárať jazykovú rozmanitosť a so širšou misiou EÚ zachovať a podporovať mnohojazyčnosť a viacjazyčnosť. V súlade s víziou Európskej rady (2017) sa pozornosť zameriava na jazykové vzdelávanie mladých ľudí, aby mali možnosť osvojiť si okrem svojho materinského jazyka aspoň dva európske jazyky.

Hoci je *multilingvizmus* všeobecne uznávaný ako základný prvok európskeho vysokoškolského vzdelávania a dokazuje to aj výskum (Angouri a Delmas, 2025), že 32 zo 65 európskych univerzitných aliancií uvádza *multilingvizmus* ako jeden zo svojich základných princípov, konkrétne opatrenia však zostávajú nedostatočné. Do marca 2025 zverejnilo len jedenásť aliancií svoje *jazykové politiky*. To poukazuje na výrazný rozdiel medzi ambíciami a realizáciou, čím sa Ulysseus radí medzi priekopnícke aliancie, ktoré prechádzajú od deklarovania ku konkrétnym opatreniam podpory multilingvizmu.

V reakcii na tento cieľ v oblasti multilingválnych kompetencií bol vyvinutý Jazykový program Ulysseus +2 (+2LP) ako cielená iniciatíva na podporu študentov, akademických a neakademických zamestnancov aliancie pri získavaní znalosti dvoch alebo viacerých jazykov popri materinskom jazyku. Okrem toho sú niektoré časti programu +2LP otvorené pre všetkých záujemcov o celoživotné vzdelávanie. V súčasnosti program pokrýva sedem jazykov aliancie – čiernohorčinu, fínčinu, francúzštinu, nemčinu, slovenčinu, španielčinu a taliančinu. Program +2LP navyše zahŕňa ďalšie štyri svetové jazyky, a to angličtinu, arabčinu, čínštinu a ruštinu. Všetky tieto jazyky sa vyučujú na viacerých jazykových úrovniach a rôznymi formami výučby. Aliancia Ulysseus, ktorá poskytuje jeden z najväčších jazykových programov spomedzi 65 aliancií v Európe, aktívne pracuje na udržateľnosti programu, čím zaručuje jeho dlhodobú existenciu a zároveň sa neustále prispôsobuje digitálnej transformácii. Príkladom tohto proaktívneho prístupu je vývoj prvého online kurzu čiernohorského jazyka na svete.

Tento dokument obsahuje glosár s definíciami najdôležitejších pojmov, ktoré sú v texte označené *kurzívou*.

2. ČASŤ

Úradné jazyky partnerských krajín

Co-funded by
the European Union

Co-funded by
the European Union

Úradné jazyky partnerských krajín

Úradné jazyky Španielska (Universidad de Sevilla)

Španielčina (español) je románsky jazyk indoeurópskej jazykovej rodiny. Španielsko má päť úradných jazykov: španielčinu, katalánčinu, galícijčinu, baskičtinu a arančinu. Avšak španielčina je jazykom používaným nielen v Španielsku, ale aj v Latinskej Amerike. Hovorí ňou viac ako 500 miliónov ľudí na celom svete, je teda tretím najpoužívanejším jazykom po angličtine a mandarínskej čínštine. Je tiež najrozšírenejším vyučovaným jazykom v USA na všetkých úrovniach a druhým jazykom na vysokých školách v Európe. Z tohto dôvodu sa španielčina po angličtine považuje za druhý jazyk v globálnej komunikácii.

Univerzita v Seville vyučuje hlavne v španielčine, no ponuka kurzov v angličtine neustále rastie.

Úradné jazyky Francúzska (Université Côte d'Azur)

Francúzština (français) je románsky jazyk indoeurópskej jazykovej rodiny. Podobne ako všetky ostatné románske jazyky, pochádza z ľudovej latinčiny (Vulgar Latin) Rímskej ríše. Je piatym najrozšírenejším jazykom na svete s približne 321 miliónmi hovoriacich, z ktorých 61,8 % žije v Afrike (vrátane severnej Afriky, Blízkeho východu a subsaharskej Afriky). Je úradným jazykom 32 štátov a naďalej zostáva kľúčovým globálnym jazykom, ktorý sa učí alebo v ktorom sa vzdeláva 132 miliónov ľudí. Francúzsko má bohaté jazykové dedičstvo a oficiálne uznáva až 75 jazykov ako „jazyky Francúzska“, ktoré sa delia do troch základných kategórií: regionálne jazyky, ktorými sa tradične hovorí v časti krajiny; šesť neteritoriálnych jazykov, ktoré vznikli v dôsledku imigrácie, nemajú geografickú súvislosť s územím Francúzskej republiky a hovoria nimi francúzski občania už niekoľko generácií; a francúzsky posunkový jazyk.

Na Univerzite Côte d'Azur je vyučovacím jazykom francúzština a vyučovanie v angličtine (alebo v inom jazyku) je povolené maximálne do 50 %. Univerzita ponúka niektoré medzinárodné programy v angličtine.

V Taliansku je úradným jazykom taliančina (italiano), ktorá je románskym jazykom, patrí do indoeurópskej jazykovej rodiny a pochádza z ľudovej latinčiny (Vulgar Latin).

Na celom svete po taliansky hovorí približne 80 miliónov ľudí. Medzi ďalšie zákonom chránené jazyky patria historické menšinové jazyky, ktorými hovoria ľudia albánskeho, katalánskeho, germánskeho, gréckeho, slovinského a chorvátskeho pôvodu. Ďalšími uznávanými menšinovými jazykmi sú francúzština, franco-provensálčina, friulčina, ladinčina, okcitánčina a sardínčina.

Na Univerzite v Janove je hlavným vyučovacím jazykom taliančina. Nedávno univerzita vydala usmernenia k používaniu inkluzívneho a zdvorilého jazyka v taliančine, ktoré sa majú prijať vo všetkých úradných dokumentoch a v akejkoľvek komunikácii.

Úradné jazyky Slovenska (Technická univerzita v Košiciach)

Podľa Ústavy Slovenskej republiky a zákona o štátnom jazyku je úradným jazykom Slovenska slovenský jazyk (slovenčina), ktorý sa používa vo všetkých oblastiach verejného života a zabezpečuje jednotnú komunikáciu medzi občanmi a inštitúciami. Na verejnosti ním hovorí väčšina slovenského obyvateľstva, hoci sa používajú aj iné menšinové jazyky, ako napríklad bulharčina, čeština, chorvátčina, maďarčina, nemčina, poľština, rómčina, rusínčina a ukrajinčina (uvádzané v abecednom poradí). Toto zastúpenie jazykov popri slovenčine približne zodpovedá etnickému zloženiu slovenského obyvateľstva. Vo svete je však viac ako 5 miliónov ľudí, pre ktorých je slovenčina materinským jazykom.

Slovenčina ako západoslovanský jazyk patrí do indoeurópskej jazykovej rodiny a je príbuzná s češtinou a poľštinou. Je známa svojou fonetickou stabilitou a zrozumiteľnou gramatikou v porovnaní s inými slovanskými jazykmi. Slovenská gramatika sa vyznačuje syntetickými, flektívnymi tvarmi a obsahuje sedem gramatických pádov, ktoré umožňujú flexibilitu v skloňovaní aj v slovoslede.

Technická univerzita v Košiciach ponúka študijné programy v slovenskom aj v anglickom jazyku.

Úradné jazyky Rakúska (MCI | Die Unternehmerische Hochschule®)

Nemčina (Deutsch) je úradným jazykom Rakúska a dôležitou podmienkou účasti na pracovnom, hospodárskom a spoločenskom živote krajiny. Chorvátčina, slovinčina a maďarčina sú uznávané ako úradné jazyky autonómnych skupín obyvateľstva v niektorých regiónoch. Nemčina je západogermánsky jazyk v indoeurópskej jazykovej rodine a je najrozšírenejším materinským jazykom v Európskej únii. Má približne 90 – 95 miliónov rodených hovoriacich a je druhým najrozšírenejším germánskym jazykom po angličtine, a to ako prvý aj druhý jazyk.

Rakúska nemčina (Österreichisches Deutsch), často neformálne označovaná ako „rakúština“, je variant nemeckého jazyka, ktorý sa vyznačuje niektorými jedinečnými slovami, ustálenými výrazmi a výslovnosťou, pričom vzájomne súvisí so štandardnou nemčinou.

Univerzita ponúka štúdium v nemčine a v angličtine.

Úradné jazyky Fínska (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu)

Fínčina (suomi) je hlavným úradným jazykom krajiny a hovorí ňou približne 86 % fínskeho obyvateľstva. Tento jazyk patrí do uralskej jazykovej rodiny, konkrétne do fínskej vetvy. Fínčinou hovorí približne 5 miliónov rodených hovoriacich, hlavne vo Fínsku a Švédsku. Je to jeden z mála európskych jazykov, ktorý nie je indoeurópsky. Fínčina je aglutinačný jazyk, v ktorom sa slová tvoria pridávaním prípon ku koreňu, čo vedie k zložitým slovným štruktúram. Má 15 gramatických pádov a samohláskovú harmóniu, a to ju robí fascinujúcou, ale vyžaduje si od študentov veľké nasadenie.

Švédčina (svenska) je druhým úradným jazykom, ktorým hovorí 5,2 % fínskeho obyvateľstva. Švédčina odzrkadľuje dvojazyčné dedičstvo Fínska a hovorí sa ňou prevažne v pobrežných oblastiach a na autonómnych Ålandských ostrovoch. Okrem toho je sámčina, jeden z pôvodných európskych jazykov, tretím úradným jazykom iba s niekoľkými tisícmi rodených hovoriacich, prevažne v severnej časti Fínska.

Haaga-Helia ponúka štúdium vo fínčine a v angličtine.

Úradné jazyky Nemecka (Univerzita v Münsteri)

V Nemecku je nemčina (Deutsch) jediným úradným národným jazykom. Nemčina je tiež jedným z úradných jazykov Európskej únie a úradným jazykom Belgicka, Rakúska, Švajčiarska, Luxemburska a Lichtenštajnska. Nemeckým jazykom ako materinským alebo druhým jazykom hovorí približne 130 miliónov ľudí na celom svete, pričom nemčinu sa ako cudzí jazyk učí 15,45 milióna ľudí, z toho 73 % v Európe.

Nemčina patrí do skupiny germánskych jazykov, ktoré sú vetvou indoeurópskej jazykovej rodiny. Na rozdiel od Rakúska a Švajčiarska nie je nemčina v nemeckej ústave ustanovená ako národný jazyk, aj keď rôzne iné zákony stanovujú, že verejné orgány alebo súdy musia používať nemecký jazyk.

Univerzita v Münsteri ponúka štúdium v nemčine a v angličtine.

Úradné jazyky Čiernej Hory (Univerzitet Crne Gore)

Čiernohorský jazyk (crnogorski jezik) je juhoslovanský jazyk a patrí do slovanskej vetvy indoeurópskej jazykovej rodiny. Je úradným jazykom Čiernej Hory od roku 2007, keď Čierna Hora obnovila svoju štátnosť, a používa sa nielen v krajine, ale aj v čiernohorskej diaspóre.

Čiernohorský jazyk sa stal úradným jazykom po rozpade bývalého srbsko-chorvátskeho jazyka a vznikol fúziou jazyka, ktorý je charakteristický bohatou a výraznou slovnou zásobou. Medzi juhoslovanskými jazykmi je zvlášť rozpoznateľná vďaka používaniu foném *š* a *ž*, ktoré sa nevyskytujú v štandardných formách srbčiny, chorvátčiny ani bosniačtiny.

V čiernohorskom jazyku sa používajú dve abecedy, cyrilika a latinka. Vďaka vysokej miere vzájomnej zrozumiteľnosti môžu používatelia čiernohorského jazyka efektívne komunikovať s používateľmi srbčiny, chorvátčiny a bosniačtiny.

Na Univerzite v Čiernej Hore je vyučovacím jazykom čiernohorský jazyk.

3. ČASŤ

Ciele jazykovej politiky aliancie Ulysseus

Ciele jazykovej politiky aliancie Ulysseus

V tejto časti sa opisuje záväzok aliancie Ulysseus budovať dynamickú, inkluzívnu a viacjazyčnú akademickú komunitu, v ktorej sa aktívne podporuje jazyková rozmanitosť, kultúrne dedičstvo a *interkultúrna kompetencia*. Prostredníctvom vyváženého používania jazykov, rôznorodých vzdelávacích príležitostí a iniciatív spoločných študijných programov sa aliancia snaží posilniť akademickú kvalitu, vzájomné porozumenie a medzinárodnú spoluprácu.

Dynamická viacjazyčná akademická komunita

- Aliancia sa zameriava na podporu dynamickej viacjazyčnej akademickej komunity, ktorá si cení jazykovú rozmanitosť a rovnosť v rámci aliancie.
- Aliancia podporuje integráciu prístupu *jazykovej kultúry* v rámci komunity.
- Aliancia sa snaží podporovať viacjazyčnosť a interkultúrne akademické prostredie vytváraním možností na jazykovú výmenu a spoluprácu s cieľom posilniť vzájomné porozumenie a zvýšiť akademickú kvalitu.

Vyvážené používanie všetkých jazykov aliancie popri angličtine

- Aliancia podporuje vyvážené používanie úradných jazykov aliancie a iných jazykov vo výučbe, výskume a v administratívnych činnostiach v rámci komunity Ulysseus.
- Aliancia zaručuje dostupné akademické a podporné služby, ako je poradenstvo pre študentov, centrum pre zapájanie študentov a ďalšie služby, a to ako v úradnom jazyku univerzity, tak aj v angličtine.
- Aliancia je otvorená používaniu všetkých ostatných jazykov a rešpektuje rozmanité kultúrne dedičstvo v našich komunitách.

Komplexné portfólio možností učenia sa cudzích jazykov a interkultúrnych kompetencií

- Aliancia poskytuje širokú škálu možností učenia sa cudzích jazykov a vzdelávania v oblasti *interkultúrnych kompetencií*, čím umožňuje študentom, akademickým a neakademickým zamestnancom rozvíjať viacjazyčné a medzikultúrne zručnosti.
- Aliancia Ulysseus zaviedla Jazykový program +2 (+2LP), ktorý ponúka širokú škálu jazykových kurzov pre celú komunitu a ďalšie subjekty.
- Aliancia organizuje niekoľko kombinovaných intenzívnych programov (BIP), ktoré sa venujú témam *multilingvizmu* a *interkultúrnych kompetencií*, ktoré ponúka študentom a zamestnancom v partnerských inštitúciách. BIP-y podporujú rozvoj medzikultúrnych zručností a prispievajú k lepšiemu pochopeniu *multilingvizmu* v rámci komunity aliancie.

Multilingválne, multikultúrne a interdisciplinárne možnosti spoločného študijného programu

- Aliancia zvyšuje povedomie o koncepte *LAC – Jazyky naprieč kurikulumom* (Corson, 1990) a o dôležitosti dvojjazyčných, viacjazyčných a multikultúrnych možností spoločného študijného programu na posilnenie mobility a internacionalizácie.

4. ČASŤ

Kontextové a filozofické súvislosti

Dôvody, ktoré stoja za jazykovou politikou aliancie Ulysseus

Jazyková politika má za cieľ nájsť spoločnú platformu pre rozvoj a prosperitu interkultúrnej komunity prostredníctvom uvedomenia si a rešpektovania kultúrnej a jazykovej rozmanitosti. Rozdiely by sa nemali potláčať alebo neutralizovať, ale skôr by sa mali vnímať ako pozitívne a obohacujúce faktory, ktorými je potrebné zaoberať sa, a zároveň ako komplexná realita vyžadujúca si úsilie a aktivitu.

O význame a komplexnosti jazyka/-ov alebo *jazykového vyjadrovania* (language) v rámci kultúr a medzi kultúrami sa diskutuje od konca 70. rokov 20. storočia v súvislosti s konceptom LAC, t. j. významom jazyka/-ov v školskom vzdelávaní a pre školské vzdelávanie, pre učenie sa všetkých predmetov a naprieč celým kurikulumom (Corson, 1990). V prostredí komunity Ulysseus by mal koncept LAC pripomínať význam jazyka/-ov pri prístupe k vedomostiam a aj úlohu, ktorú zohráva/-jú vo všetkých aktivitách a cieľoch aliancie Ulysseus.

Cieľom tohto dokumentu jazykovej politiky je

“

- podporovať *interkultúrnú komunikáciu* zameranú na interakciu medzi dvoma alebo viacerými odlišnými kultúrami a *translingválnosť* – striedanie jazykov (Baynham a Lee, 2019), t. j. spôsob, akým bilingválni a multilingválni hovoriaci dynamicky prechádzajú medzi svojimi jazykovými repertoármi, ktoré vnímajú ako kontinuum, a nie ako oddelené a hierarchické entity.
- zlepšiť *interkultúrne a transkultúrne komunikačné kompetencie* všetkých účastníkov komunity Ulysseus.

Tieto ciele sa majú dosiahnuť podporou konceptu jazykovej kultúry (lingua-culture).

Lingua franca

Od zrýchlenia globalizačných procesov medzi 20. a 21. storočím sa čoraz menej pozornosti venuje kultúrnym rozdielom a/alebo prekážkam v komunikácii medzi jazykmi a kultúrami, pretože všetci sa spoliehame na angličtinu ako *lingua franca*. Posilnilo to predstavu, že neexistujú žiadne bariéry, nedorozumenia ani komunikačné problémy. To, čo sa zároveň mohlo podceňiť, je úloha, ktorú zohrávajú jazyky pri formovaní nášho myslenia a konania, a aj rozdiely v ich vplyve – skôr tendencia dominantnejších jazykov prevládať nad inými jazykmi, vedomosťami a kultúrami. Naša spoločnosť je čoraz rozmanitejšia, keďže ľudia z rôznych etnických skupín a národností medzi sebou komunikujú v profesionálnom aj vzdelávacom prostredí. Je potrebné tento fakt uznať, čím možno predísť nedorozumeniam a zabezpečiť, že naše správanie nebude ovplyvnené zavádzajúcimi stereotypmi. Naším cieľom je poskytnúť každému účastníkovi možnosť vyjadriť sa a byť vypočutým.

Jazyky, ich podpora a vedomosti

Jazyk môže posilňovať rovnako ako oslabovať, a to vedie k jazykovej neistote (Otheguy, García a kol., 2019) a k zániku *heteroglosie* (Bailey, 2007), a preto je potrebné zvýšiť jazykové povedomie o jazykovej rozmanitosti (Beacco a Byram, 2007) a byť otvorený rôznym pohľadom a konceptualizáciám sveta, t. j. vedomostiam a *jazykovým kultúram* z rôznych zemepisných šírok. V konečnom dôsledku tento otvorený prístup podporuje *translingválnosť* a uľahčuje jednanie v nových dynamických kontextoch.

Čoraz viac kontroverzií vyvolávajú série modelov jazykového vzdelávania, ktoré prezentujú a podporujú bilingvizmus a *multilingvizmus* ako jednoduché dopĺňanie o ďalšie samostatné jazyky, ale zároveň aj znevýhodňujú iné jazyky.

Takýto proces možno vnímať ako formu epistemickej nespravodlivosti (Fricker, 2007), alebo presnejšie k tomu prispievajúcej nespravodlivosti (Dotson, 2012), teda ako popieranie existencie iných vedomostí a ich oprávneného postavenia. Dotson podporuje uznanie „alternatívnych epistemológií, kontrakultúrnych mýtov a skrytých kontextov, ktoré existujú v hermeneuticky marginalizovaných komunitách medzi sebou“ (zdôraznené v origináli; Dotson, 2012, s.31). Výsledný *monoglosický* pohľad na bilingvizmus a *multilingvizmus* v rámci jazykového vzdelávania a praxe je čoraz viac podrobovaný kritickému skúmaniu, keďže sa už nepovažuje za jediný možný prístup k vyučovaniu a učeniu sa jazykov. Zároveň sa začala presadzovať aj pedagogika *translingválnosti*. Táto zvýšená pozornosť napokon viedla k novým konceptualizáciám, ako sú *jazyková kultúra* (lingua-culture), *polylingvizmus* (kolektívna viacjazyčnosť), *plurilingvizmus* (individuálna viacjazyčnosť), polylingválne vyjadrovanie a *translingválnosť* (Otheguy, García a kol., 2019).

Plurilingvizmus, polylingvizmus a translingválnosť

Podľa Vollmera (2009) je *plurilingvizmus* „repertoár jazykov a jazykových variantov s rôznymi druhmi a úrovňami kompetencií“, ktorý má za cieľ zlepšiť „mediátorské kompetencie [...], t.j. schopnosť prispôbiť svoje posolstvo podľa publika, účelu, jazykového režimu, typu textu (žánru) a iných okolnostných premenných“.

V tomto zmysle *plurilingvizmus* (Rada Európy, 2001) zdôrazňuje myšlienku, že ak sa interakcia človeka s jazykom v rámci jeho kultúrneho kontextu zvyšuje – a zahŕňa jazyk, ktorým sa hovorí doma, a aj jazyk širšej spoločnosti – jednotliviec tieto jazyky a kultúry (*heteroglosia*) striktne neizoluje. Namiesto toho rozvíja komunikačnú kompetenciu, ktorá spája a prepája všetky jazykové skúsenosti a vedomosti (Dotson, 2012; Gonzales a kol., 2023). Táto myšlienka zdôrazňuje dôležitosť uvedomenia si, že hovoriaci majú rôzne dominantné jazyky (jazyk 1); majú rôznu úroveň znalosti v akomkoľvek novom naučenom jazyku (jazyky 2, 3 alebo ďalšie); majú rôzne komunikačné neverbálne zručnosti a môžu mať ešte bohatší repertoár pozostávajúci z rôznych jazykových variantov, žargónov, dialektov atď. Všetko toto prispieva k ich schopnostiam prepájať jazyky.

Polylingvizmus je o prirodzenosti a „bežnosti“ používania viacerých jazykov. Ovládanie dvoch alebo viacerých jazykov znamená schopnosť prispôbiť sa multikultúrnemu prostrediu a úspešne komunikovať. Učenie sa viacerých jazykov od raného detstva ovplyvňuje schopnosť myslenia a hovorenia bilingválnych (dvojazyčných) a polylingválnych (viacjazyčných) detí v porovnaní s monolingválnymi (jednoazyčnými) deťmi. Schopnosť pracovnej pamäti detí, ich metajazyk a čitateľské zručnosti sa môžu posilniť a stať sa flexibilnejšími a dynamickejšími (Paradis, 2007).

Tak ako *plurilingvizmus* a *polylingvizmus*, bol aj termín *translingválnosť* vytvorený s cieľom rozšíriť pohľad na bilingvizmus a *multilingvizmus*. Pôvodne sa o ňom diskutovalo vo Walese, kde bol prvýkrát použitý (Williams, 2002). *Translingválnosť* – striedanie jazykov – (García, 2009; Blackledge, Creese a kol., 2012) bol prijatý spolu s ďalšími termínmi: *code-meshing* – miešanie jazykových kódov – (Canagarajah, 2006), transidiomatické praktiky (Jaquemet, 2005) a *polylingvizmus* (Jørgensen, 2008), aby pomohol pochopiť jazykovú rozmanitosť a prehodnotiť spôsob, akým môžu jazyky koexistovať.

Jazykové zručnosti, úrovne a registre

Jazykové zručnosti na určitej úrovni podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SEERR) nezaručujú efektívnu komunikáciu medzi kultúrami (Rada Európy, 2020). Komunikačné a kultúrne problémy môžu nastať v dôsledku registrov, nezdieľanej terminológie, neprehľadných výrazov (idiómov alebo obrazného jazyka) alebo nezhôd žánrových a diskurzívnych jazykových vzorcov a stratégií jazykovej zdvorilosti. Za takýchto okolností môže byť prínosom pre lepšie prispôbosené komunikačné stratégie uvedomenie si a uznanie kultúrnej a jazykovej rozmanitosti (*plurilingvizmus* a *polylingvizmus*), ako aj schopnosť striedania rôznych spoločných jazykov (*translingválnosť*).

Komunita Ulysseus preto okrem jazykových zručností zdôrazňuje dôležitosť komunikačných zručností a mediátorských kompetencií, aby bolo možné osloviť rôznorodé publikum a reagovať na viacero kontextov, čo umožňuje efektívnu účasť všetkých členov komunity na odborných a neformálnych rozhovoroch, stretnutiach a rokovaníach.

5. ČASŤ

Praktické odporúčania a implementácia

Co-funded by
the European Union

Praktické odporúčania a implementácia

V tejto časti sú uvedené praktické odporúčania, ktoré sú nástrojmi na podporu konceptu *jazykovej kultúry* ako základnej hodnoty v rámci aliancie. Cieľom je posilniť *interkultúrne* a *transkultúrne* povedomie a komunikáciu prostredníctvom jazykového vzdelávania ako prostriedku na podporu medzikultúrneho porozumenia s cieľom zvýšiť inkluzívnosť a diverzitu.

Okrem toho je cieľom *jazykovej kultúry* zabezpečiť plynulú každodennú medzinárodnú spoluprácu medzi akademickými a neakademickými zamestnancami aliancie a zabezpečiť neustály prehľad a prehodnotenie jazykových ponúk aliancie Ulysseus, aby mohla reagovať na novovznikajúce potreby vo vzdelávaní.

Co-funded by
the European Union

Ulysseus
EUROPEAN UNIVERSITY

Co-funded by
the European Union

Jazykový program Ulysseus +2 (+2LP)

- Každá partnerská univerzita ponúka v rámci aliancie jazykové kurzy alebo *jazykové tandemy*.
- Študentom sa dôrazne odporúča, aby postupne absolvovali aspoň dve úrovne zvoleného jazyka podľa SERR alebo jazyka, ktorý je relevantný pre ich budúcu kariéru.
- Program Ulysseus +2LP sa neustále prispôsobuje potrebám uznávaným v rámci komunity Ulysseus a vyvíja sa spolu s pedagogickými a digitálnymi pokrokmi, ako napr. využívanie umelej inteligencie v jazykovom vzdelávaní.
- Program Ulysseus +2LP bude v budúcnosti ponúkať čo najväčší počet jazykov a kurzov s rôznorodými formami realizácie, aby zabezpečil širokú a flexibilnú jazykovú ponuku.
- O ponuke jazykov jednotlivých partnerských univerzít sa jasne a efektívne komunikuje a kurzy sa propagujú.
- Učitelia jazykov aliancie Ulysseus sú aktívne motivovaní k spolupráci v programe COIL alebo v iných aktivitách spoločného vyučovania, napr. prostredníctvom pravidelných výziev [Ulysseus Seed Funding](#) alebo prostredníctvom mobilít pre učiteľov.
- Učitelia jazykov sú výrazne motivovaní, aby dodržiavali pedagogické usmernenia (Ulysseus Pedagogical Guidelines) a využívali nástroje aliancie Ulysseus na rozvoj kompetencií, a tak udržiavali krok s pedagogickým a digitálnym rozvojom. Odporúča sa zdieľanie osvedčených postupov medzi učiteľmi jazykov s cieľom vybudovať trvalú komunitu inovatívneho vyučovania.

Rovnaké príležitosti na internacionalizáciu študentov, akademických a neakademických zamestnancov

- Rovnaká podpora pri jazykovom vzdelávaní je poskytovaná celej komunite Ulysseus, tzn. študentom, akademickým a neakademickým zamestnancom.
- V spoločných kurzoch aliancie Ulysseus (napr. v zadaniach alebo v spätnej väzbe), ako aj v *BIP*-och, *COIL* vzdelávaní a workshopoch, sa môže používať viac ako jeden jazyk, v závislosti od jazykových zručností účastníkov a učiteľov.
- Študenti, ako aj akademickí a neakademickí zamestnanci, sú motivovaní, aby absolvovali mobilitu v zahraničí.
- Možnosti *virtuálnej mobility* (internationalizácia z domácej krajiny) sa ponúkajú všetkým, a to najmä tým členom komunity Ulysseus, ktorí majú prekážky s fyzickou účasťou na mobilitě v zahraničí.
- Informácie a propagačné materiály týkajúce sa všetkých možností mobility sa poskytujú v angličtine aj v štátnych jazykoch univerzít prostredníctvom komunikačných kanálov každej partnerskej univerzity.
- Zdroje a podpora sa poskytujú všetkým hovoriacim vrátane zahraničných študentov, akademických a neakademických zamestnancov, ktorí sa zúčastňujú na spolupráci v rámci programu Ulysseus.
- Hostiteľským inštitúciám sa odporúča organizovať úvodné online alebo prezenčné kurzy *jazykovej kultúry* (lingua-culture) pre prichádzajúcich študentov, akademických a neakademických zamestnancov. Kurzy sú zamerané na jazyk a kultúru hostiteľskej inštitúcie, aby sa uľahčila ich integrácia do nového prostredia.

Spolupráca v rámci komunity Ulysseus: posilňovanie a udržiavanie sociálnych a interkultúrnych vzťahov

- Študentom, akademickým a neakademickým zamestnancom sa odporúčajú prezenčné a online *jazykové tandemy* ako jazyková príprava pred dlhším obdobím mobility.
- Online tandemové vzdelávanie „*eTandem*“ sa ponúka ako forma *virtuálnej mobility*.
- Osobná a online jazyková podpora (aj neformálna, napr. v univerzitnej kaviarni) sa môže pravidelne ponúkať ako študentom, tak aj akademickým a neakademickým zamestnancom.
- Virtuálna, fyzická a kombinovaná mobilita sú hodnotené: študenti môžu získať kredity *ECTS*, osvedčenie o účasti alebo *digitálny odznak*. Akademickí a neakademickí zamestnanci získavajú osvedčenie o účasti alebo *digitálny odznak*.
- Miestni študenti, akademickí a neakademickí zamestnanci poskytujú rôzne formy vzájomnej podpory (napr. *Buddy program*, prezenčné a online tandemové programy, ambasádori aliancie Ulysseus) s cieľom uľahčiť integráciu svojich medzinárodných kolegov.
- Každá partnerská univerzita aliancie Ulysseus by sa mala zaviazat' k propagácii a vysielaniu účastníkov na *BIP*-y. Okrem toho sa každej partnerskej univerzite odporúča striedať sa v organizovaní *BIP*-ov v rámci aliancie.
- Ak je to vhodné, aktivity aliancie Ulysseus sa propagujú v angličtine aj v štátnych jazykoch univerzít.
- Koordinátori mobilít aliancie Ulysseus (Mobility Officers) na miestnych univerzitách disponujú databázou kontaktov s cieľom uľahčiť formy virtuálnej, kombinovanej a fyzickej mobility pre všetkých členov komunity Ulysseus.

Praktické informácie týkajúce sa jazykových kurzov Ulysseus

- Pre každý jazykový kurz je uvedená úroveň podľa *SERR*.
- Výsledky vzdelávania jazykových kurzov sú v súlade s deskriptormi *SERR*.
- Podmienky prístupu a účasti na jazykových kurzoch sú zverejňované.
- Za absolvované jazykové kurzy sa udeľujú (ak je to možné) *kredity ECTS*; počet kreditov je uvedený pre každý kurz osobitne.
- Účastníci získavajú *odznaky* a/alebo osvedčenia o účasti – podmienky na získanie odznakov a osvedčení sa môžu líšiť.
- Odporúča sa vytváranie a implementácia jazykových kurzov prepojených s odbornými oblasťami inovačných centier aliancie Ulysseus (udržateľnosť, umelá inteligencia a pod.), napríklad vo forme *COIL* vzdelávania.
- Odporúča sa, aby jazykové kurzy boli uznávané v študijných programoch partnerských univerzít.

6. ČASŤ

Odporúčané opatrenia a merateľné ukazovatele

Jazyková politika je dynamický dokument, ktorý sa bude pravidelne aktualizovať

- **Počet zapísaných študentov a miera úspešnosti:** sledovanie počtu študentov, akademických a neakademických zamestnancov zapísaných do jazykových kurzov aliancie Ulysseus, *tandemov*, *BIP*-ov a iných jazykových a kultúrnych aktivít na všetkých partnerských univerzitách.
- **Spätná väzba a prieskumy:** vykonávanie pravidelných prieskumov a získavanie spätnej väzby o jazykových kurzoch a aktivitách súvisiacich s jazykom a kultúrou, ako sú *BIP*-y a *tandemy*.
- **Účasť v programe Buddy:** sledovanie počtu účastníkov zapojených do podporného programu *Buddy*.
- **Kultúrne povedomie a integrácia:** monitorovanie výsledkov aktivít zameraných na kultúrne povedomie, ako sú *BIP*-y, workshopy, mobility alebo podujatia zamerané na kultúrnu výmenu.
- **Rozvoj kompetencií zamestnancov:** hodnotenie vplyvu jazykových kurzov a programov mobility Ulysseus na profesionálny rozvoj akademických a neakademických zamestnancov.

7. ČASŤ

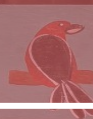
Multilingválna a multikultúrna budúcnosť

Bem Vindos

Welcome

Bienvenidos

Bienvenue

BENVENUTO

Herzlich Willkommen

いらっしゃいませ!

iramshairase

Multilingválna a multikultúrna budúcnosť

Jazyková politika Ulysseus odzrkadľuje spoločný záväzok aliancie Ulysseus podporovať skutočne multilingválnu a polylingválnu európsku univerzitu pre občanov budúcnosti. Prostredníctvom tejto politiky aliancia nielen uznáva strategickú úlohu jazykových a kultúrnych znalostí v interkultúrnom a transkultúrnom ovplyvňovaní sa a zároveň aj v dosahovaní akademickej kvality, ale aj prijíma jazykovú a kultúrnu rozmanitosť ako pilier spoločenskej odolnosti, rovnosti a inovácie.

Zavedením *multilingvizmu* a *polylingvizmu* do výučby, štúdia, výskumu, administratívy a mobilít si aliancia Ulysseus kladie za cieľ posilniť verbálne, neverbálne a digitálne zručnosti svojich študentov, akademických a neakademických zamestnancov aj širšej komunity, ktoré sú nevyhnutné pre orientáciu v čoraz viac prepojenom svete. Praktické usmernenia a jazykový program aliancie (+2LP) poskytujú konkrétne nástroje na budovanie týchto kompetencií, zatiaľ čo naše kolaboratívne štruktúry zabezpečujú neustále zlepšovanie a prispôbovanie sa novým potrebám.

Táto politika nie je statickým dokumentom, ale živou stratégiou, ktorá sa bude vyvíjať súčasne s alianciou a jej komunitami. Kľúčom k jej úspešnej implementácii bude neustále monitorovanie, reflexia, ale aj interkultúrny a transkultúrny dialóg.

Spoločne bude komunita naďalej budovať plurilingválne a polylingválne akademické prostredie, v ktorom sa podporujú a sprístupňujú mnohé jazykové a kultúrne kurzy, ako aj výmenné pobyty. Takýto kontext má za cieľ rešpektovať rozmanitosť, podporovať vzájomné porozumenie a formovať multilingválnych alebo polylingválnych a multikultúrnych občanov zajtra.

Literatúra

Angouri, J., & Delmas, M. (2025). Multilingualism in higher education: (What) do European university alliances deliver? *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/01434632.2025.2529947> (cit. 4.9.2025)

Bailey, B. (2007). "Heteroglossia and boundaries." *Bilingualism: A social approach*. London: Palgrave Macmillan UK. 257-274.

Bailey, B. (2012). "Heteroglossia." *The Routledge handbook of multilingualism*. Routledge. 511-519.

Baker, W. (2011). Intercultural awareness: Modelling an understanding of cultures in intercultural communication through English as a lingua franca. *Language and Intercultural Communication*, 11(3), 197-214. <https://doi.org/10.1080/14708477.2011.577779>

Baynham, M., & Lee, T.K. (2019). *Translation and Translanguaging* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315158877>

Beacco, J-C. & Byram, M. (2007). *From linguistic diversity to plurilingual education: Guide for the development of language education policies in Europe*. Council of Europe.

Blackledge, A., Creese, A., & Martin-Jones, M. (eds). (2012). *The Routledge handbook of multilingualism*. Routledge, London.

Byram, M. (2021). *Teaching and assessing intercultural communicative competence* (2nd ed.). *Multilingual Matters*, University of Michigan. <https://doi.org/10.21832/9781800410251>

Canagarajah, S. (2006). The place of world Englishes in composition: Pluralization continued. *College Composition and Communication*, 57(4), 586-619.

Chabert, A. (2018). Developing plurilingual competences in primary education. *Fòrum de Recerca* 23, 563-574.

Corson, D. (1990). *Language policy across the curriculum*. *Multilingual Matters*, University of Michigan.

Council of Europe (2001), *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press, Cambridge. <https://rm.coe.int/1680459f97>

Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Council of Europe Publishing. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/>

Del Valle, J. (2000). Monoglossic policies for a heteroglossic culture: Misinterpreted multilingualism in modern Galicia. *Language & Communication* 20(2), 105-132.

Dotson, K. (2012). "A cautionary tale: On limiting epistemic oppression." *Frontiers: A Journal of Women Studies* 33(1), 24-47.

European Commission. (s. d.). Blended Intensive Programmes. In Programme Guide, Part B. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-b/key-action-1/higher-education-mobility-projects>. (cit. 1.9.2025).

European Council conclusions. (2017). <https://www.consilium.europa.eu/media/32179/14-final-conclusions-en.pdf> (cit. 9.4.2025)

Fricker, M. (2007). *Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing*. Oxford University Press.

García, O. (2009). Education, multilingualism and translanguaging in the 21st century. In T. Skutnabb Kangas, R. Phillipson, A. Mohanty & M. Panda (Eds.), *Social justice through multilingual education* (140–158). Multilingual Matters, University of Michigan.

Gonzales, L. D., Pasque, P. A., Farris, K. D., & Hansen, J. M. (2023). Epistemic injustice and legitimacy in US doctoral education: A systematic review of literature. *Review of educational research*, 94(3), 423-464.

Holme, R. (2010). A construction grammar for the classroom. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 48(4), 355-377.
<https://doi.org/10.1515/iral.2010.015>

Jaquemet, M. (2005). Transidiomatic practices: Language and power in the age of globalization. *Language and Communication*, 25, 257–277.

Jørgensen, J. N. (2008). Polylingual languaging around and among children and adolescents. *International Journal of Multilingualism*, 5, 161–176.

Otheguy, R., García, O., and Reid, W. (2019). "A translanguaging view of the linguistic system of bilinguals." *Applied Linguistics Review* 10(4), 625-651.

Paradis, J. (2007). "Early bilingual and multilingual acquisition." *Handbook of multilingualism and multilingual communication* 5, 15-44.

Williams, C. (2002). Extending bilingualism in the education system. Education and Lifelong Learning Committee ELL-06–02. <http://www.assemblywales.org/3c91c>

Wilson, D. & Sperber, D. (2012). *Meaning and relevance*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9781139028370>

Vollmer, H.J. (2009). "Language across the curriculum." *Proceedings from the Conference of Languages in Education*, Ljubljana, Slovenia, 27-39.

Glosár

B

BIP-y (Blended Intensive Programmes): Kombinované intenzívne programy sú krátkodobé medzinárodné študijné príležitosti, ktoré kombinujú online vzdelávanie s prezenčnou mobilitou financovanou z programu Erasmus+. Tieto programy umožňujú študentom, akademickým a neakademickým zamestnancom spolupracovať medzi inštitúciami, spoznať rozličné študijné a kultúrne prostredia a získať nové zručnosti flexibilným spôsobom (Európska komisia, bez roku vydania).

Buddy program je spájanie miestnych študentov s prichádzajúcimi zahraničnými alebo novoprijatými študentmi s cieľom uľahčiť ich príchod do nového mesta alebo na univerzitu a ponúknuť dodatočnú podporu na uľahčenie sociálnej a kultúrnej integrácie. Výhodou tohto programu pre miestnych študentov je ich skúsenosť, ktorá posilňuje internacionalizáciu a prispieva k rozvoju medziludského a interkultúrneho povedomia.

C

Code-meshing (miešanie jazykových kódov) je prístup miešania rôznych dialektov, jazykov alebo rečových vzorov v rámci jednej konverzácie, písomného prejavu alebo komunikácie. Tento prístup umožňuje hovoriacim používať svoje materinské jazyky, regionálne dialekty alebo kultúrne nárečia popri štandardizovaných formách komunikácie bez toho, aby museli prepájať/striedať jazyky.

COIL vzdelávanie (Collaborative Online International Learning) je pedagogický prístup spoločného/kolaboratívneho medzinárodného online vzdelávania.

D

Digitálny odznak dostanú účastníci ako uznanie za svoje úspechy v rôznych aktivitách aliancie Ulysseus, ako sú online kurzy, BIP-y a vzdelávanie COIL.

E

ECTS kreditný systém (European Credit Transfer and Accumulation System) je európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov – systematický spôsob opisu vzdelávacieho programu priradením kreditov k jednotlivým jeho zložkám na základe výsledkov vzdelávania..

eTandemy *pozri Tandem

H

Heteroglosia (rečová rozmanitosť): Ruský literárny analytik a jazykový filozof Michail Bachtin vytvoril slovo „raznorechie“, ktoré sa bežne prekladá ako heteroglosia. Tento termín sa zvyčajne vzťahuje na vnútrojazykovú rozmanitosť v rámci daného jazyka (pôvodne v ruštine), napr. na regionálne dialekty a registre alebo žargóny súvisiace s profesiou alebo vekom. Niekedy sa tento termín prekladá ako „sociálna rozmanitosť typov reči“ namiesto termínu heteroglosia (Bailey, 2012).

*pozri tiež Monoglosická kultúra

I

Interkultúrna kompetencia predstavuje pre jednotlivca „schopnosť komunikovať vo svojom vlastnom jazyku s ľuďmi z inej kultúry, pričom čerpá zo svojich znalostí o interkultúrnej komunikácii, zo svojho záujmu o odlišnosť a aj zo svojich zručností v interpretovaní, nadväzovaní vzťahov a objavovaní, t. j. schopnosť prekonávať kultúrne rozdiely a tešiť sa z interkultúrneho kontaktu“, ako to definuje Byram (2021, s. 96).

Interkultúrna komunikácia sa zameriava na interakciu medzi dvoma alebo viacerými odlišnými kultúrami. Dôraz sa kladie na rešpektovanie a zosúladenie ich rozdielov s cieľom budovať porozumenie a vzťahy.

*pozri tiež Transkultúrna komunikácia

Interkultúrna komunikačná kompetencia sa týka „schopnosti komunikovať s ľuďmi z inej sociálnej skupiny v inom jazyku. Sú schopní dohodnúť spôsob komunikácie a interakcie, ktorý je uspokojivý pre nich aj pre ostatných, a sú schopní pôsobiť ako mediátori medzi ľuďmi rôzneho pôvodu. Ich znalosť kultúr iných sociálnych skupín [...] je prepojená s ich jazykovou kompetenciou prostredníctvom ich schopnosti používať jazyk primerane – sociolingvistická a diskurzívna kompetencia – a ich povedomia o špecifických významoch, hodnotách a konotáciách jazyka“, ako to definuje Byram (2021, s. 97).

Interkultúrne povedomie sa interpretuje ako „vedomé chápanie úlohy, ktorú môžu mať kultúrne založené formy, praktiky a referenčné rámce v interkultúrnej komunikácii, ako aj schopnosť uvádzať tieto koncepcie do praxe flexibilným a kontextovo špecifickým spôsobom v reálnej komunikácii“ (Baker, 2011, s. 202).

J

Jazyková kultúra (lingua-culture) je koncept, ktorého cieľom je pripomenúť symbiózu prepojenia medzi jazykom, sociálnym kontextom a kultúrou. Jazyk (verbálny aj neverbálny) nie je len prostriedkom komunikácie, ale symbolickým úložiskom sociokultúrnych vedomostí, presvedčení a hodnôt, pretože „význam nevzniká z priameho vnímania, ale z konceptualizácie“ (Holme, 2010, s. 360). Neverbálny jazyk prispieva ku komunikácii a je tiež sociokultúrnym aspektom komunikácie: „ľudia komunikujú [...] aj vytváraním rôznych [...] ostentatívnych podnetov (napr. gestami alebo rečou) [...] s cieľom upútať pozornosť adresáta a odovzdať určitý obsah“ (Wilson a Sperber, 2012, s. 99).

Jazyková politika je dokument, ktorého cieľom je usmerňovať komunitu Ulysseus pri ochrane a podpore všetkých jazykov a kultúr, ako aj všetkých jazykových variantov. Cieľom je uľahčiť komunikáciu, výmenu, spoluprácu, mobilitu a akékoľvek iné aktivity, do ktorých sa partneri aliancie Ulysseus rozhodnú zapojiť. Verbálne a neverbálne jazyky by nemali byť vnímané ako abstraktné a/alebo vytrhnuté z kontextu, ale skôr ako dynamické a prispôsobiteľné potrebám a okolnostiam kontextu.

Jazykové vyjadrovanie (language) sa týka chápania jazyka ako činnosti, nie ako nástroja. Je to proces používania jazyka na vytváranie komunikačných a sociálnych činností alebo interakcií s ostatnými. Používanie verbálnej aj neverbálnej komunikácie a viac ako jedného jazyka alebo jazykového variantu v procese jednaní a tvorby významu zdôrazňuje konštruktívnu povahu takejto úlohy.

K

Kombinované vzdelávanie (blended learning) je hybridný prístup k vyučovaniu a učeniu sa, ktorý kombinuje tradičnú prezenčnú výučbu s online vzdelávacími aktivitami, a tak zlepšuje vzdelávací proces prostredníctvom flexibility, kolaboratívnych úloh a personalizácie.

L

LAC – Jazyky naprieč kurikulumom: „Učenie sa predmetu, rozvoj predmetových vedomostí, ako je fyzika, geografia alebo matematika, nie je možné bez [...] jazykovej podpory a sprostredkovania [...]. Jazykové kompetencie sú preto neoddeliteľnou súčasťou predmetových kompetencií [...] a musia sa explicitne rozvíjať spolu s nimi. To platí pre všetky predmety v rámci celých učebných osnov, preto hovoríme o jazyku naprieč kurikulumom (LAC) alebo ešte vhodnejšie o komunikácii naprieč kurikulumom (CAC)“ (Vollmer, 2009, s. 32).

Lingua franca je spoločný jazyk používaný na komunikáciu medzi skupinami ľudí, ktorí hovoria rôznymi jazykmi.

M

Monoglosická/jednojazyčná kultúra (alebo jednojazyčný pohľad) sa týka kultúrnych a sociálnych aktivít, ktoré v jazykovo komplexných komunitách (typicky dvojjazyčných alebo viacjazyčných) bránia konvergencii a uprednostňujú divergenciu medzi jazykovými normami. Takéto aktivity odmietajú sociokultúrnu hodnotu neštandardných noriem jazykových variantov, ktorými ľudia hovoria a s ktorými sa identifikujú ako etnická skupina v takýchto komunitách. „Galícia je rozptýlená jazyková komunita, v ktorej dostupnosť viacerých noriem jazykového správania predstavuje zdroj etnickej identity. Rozmanitosť noriem a odolnosť voči konvergencii sú princípy, na ktorých je založená populárna jazyková kultúra – kultúra, ktorá bude pre zachovanie konzistentnosti označovaná ako akceptovaná kultúra heteroglosie“ (Del Valle, 2000, s. 127-128, – zdôraznené v origináli).

*pozri tiež Heteroglosia

Multilingvizmus (kolektívna mnohojazyčnosť) sa týka prítomnosti a koexistencie rôznych jazykov v rámci spoločnosti, regiónu alebo inštitúcie. Je to spôsob, akým rôzne jazyky existujú vedľa seba v geografickom alebo sociálnom priestore. Tento termín bol kritizovaný, pretože vo všeobecnosti poukazuje na jazyky ako na odlišné entity. Ukázalo sa, že primerane nevystihuje komplexnú a zmiešanú povahu jazykových aktivít a praktík ani dynamickú povahu používania jazyka. To je dôvod, prečo sa stali populárnejšími niektoré alternatívne pojmy, ako napríklad polylingvizmus (kolektívna viacjazyčnosť), translanguaging (striedanie jazykov), plurilingvizmus (individuálna viacjazyčnosť). Vznikli v rámci výskumu, ktorý viedol k vytvoreniu Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyk – SERR (Rada Európy, 2001).

O

Odznak *pozri Digitálny odznak

P

Plurilingvizmus (individuálna viacjazyčnosť) opisuje schopnosť jednotlivca ovládať a používať viacero jazykov zo svojho osobného jazykového repertoára. Na rozdiel od multilingvizmu sa plurilingvizmus zameriava na vzťah medzi jazykovou rozmanitosťou, osobnou identitou a spôsobmi, akými jednotlivci využívajú svoje jazykové zdroje v sociálnom kontexte (Chabert, 2018). Podľa Rady Európy multilingvizmus označuje prítomnosť rôznych jazykov v určitej geografickej oblasti. Plurilingvizmus však predstavuje schopnosť jednotlivca ovládať a používať viacero jazykov.

Polylingvizmus (kolektívna viacjazyčnosť) je o prirodzenosti a „bežnosti“ používania viacerých jazykov. Ovládanie dvoch alebo viacerých jazykov znamená schopnosť prispôbiť sa multikultúrnemu prostrediu a úspešne komunikovať. Učenie sa viacerých jazykov od raného detstva ovplyvňuje schopnosť myslenia a hovorenia dvojjazyčných a viacjazyčných detí v porovnaní s jednojazyčnými deťmi. Schopnosti pracovnej pamäti detí, ich metajazyk a čitateľské zručnosti sa môžu posilniť a rozvinúť flexibilnejšie a dynamickejšie (Paradis, 2007).

S

SERR (Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky) je medzinárodný štandard vyvinutý Radou Európy, ktorý sa používa na opis a meranie jazykových schopností a má široké využitie vo vzdelávaní, jazykových kurzoch a certifikačných skúškach ([Rada Európy](#)).

T

Tandem sa vzťahuje na jazykové vzdelávanie vo dvojici prezenčne alebo online (eTandem). Jazykové vzdelávanie v tandeme je metóda osvojovania si jazyka založená na vzájomnej výmene a spoločnom učení sa dvoch ľudí s rôznymi materinskými jazykmi alebo prvými cudzími jazykmi.

Tandemové programy označujú formálny, štruktúrovaný a inštitucionálny rámec s cieľom podporovať autonómne jazykové vzdelávanie. Hoci samotné učenie sa je samostatné a autonómne, tieto programy poskytujú potrebnú podporu a zdroje, ktoré každý účastník potrebuje na dosiahnutie svojich individuálnych cieľov v oblasti vzdelávania. Ďalšími kľúčovými prvkami sú napríklad poradenské stretnutia v oblasti jazykového vzdelávania, vyhľadávanie tandemových partnerov, udeľovanie kreditov a uznávanie akademických výsledkov.

Transkultúrna komunikácia uznáva stieranie kultúrnych hraníc v čoraz viac prepojenom svete a zdôrazňuje, ako ľudia súčasne využívajú rôzne kultúrne zdroje na vytváranie nových významov.

*pozri tiež Interkultúrna komunikácia

Translingválnosť (striedanie jazykov) je termín, ktorý bol vytvorený v súvislosti s konkrétnym prostredím a praxou (Williams, 2002), vo vzťahu k dvojязыčnému vyučovaniu vo Walese (pozn. prekl.). Termín sa vzťahuje na činnosť, ktorú vykonávajú viacязыčné osoby, ktoré môžu mať viacero aktívnych jazykov, a ktoré striedavo používajú svoje jazykové repertoáre, pričom ich považujú za horizontálne kontinuum, a nie za samostatné jazykové entity v hierarchickom vzťahu. Často poukazuje na viacязыčnú interakciu a kreatívne spájanie jazykových možností, ktoré majú hovoriaci k dispozícii a formujú ich podľa kontextu.

V

Virtuálna mobilita sa týka možnosti účastníkov zapojiť sa do rôznorodých digitálnych vzdelávacích aktivít poskytovaných inštitúciou vysokoškolského vzdelávania. Tieto aktivity sú navrhnuté tak, aby podporovali rozvoj vzdelávania, internacionalizáciu v domácom prostredí, ako aj získanie nových zručností a vedomostí, ktoré sú dostupné pre všetkých účastníkov bez nutnosti fyzickej mobility.

Co-funded by
the European Union

